

DECIZIE

01 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă

Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru

Ala Cobăneanu, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de reprezentantul lui Boris Golovin, avocatul Igor Pohilă împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017,

adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Boris Golovin împotriva Autorității Naționale de Integritate a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ,

c o n s t a t ă

La 13 mai 2016, Boris Golovin a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Naționale de Integritate (în continuare CNI) cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii menționează că, prin procesul-verbal nr. 04/77 din 11 noiembrie 2016 a CNI a fost inițiată procedura de control a deputatului în Parlamentul Republicii Moldova, Boris Golovin, în scopul verificării respectării regimului juridic al incompatibilităților.

Astfel, prin actul de constatare nr. 04/158 din 28 aprilie 2016 adoptat de CNI, s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilităților de către deputatul în Parlamentul Republicii Moldova, Boris Golovin.

Asupra circumstanțelor speței relevă că, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 09 decembrie 2014 a fost validat mandatul său de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

Totodată, în luna decembrie 2015, a participat la concursul public privind ocuparea funcției de director al Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalească (în continuare CNAMUP), iar prin procesul-verbal al comisiei de concurs din 30 decembrie 2015 a fost recunoscut învingător al concursului. Ulterior, prin ordinul Ministrului Sănătății nr. 178Pl din 31 decembrie 2015, a fost numit în funcția de director al CNAMUP, semnând contractul individual de muncă nr. 74. Astfel, a intervenit situația de incompatibilitate temporară cu funcția de deputat în Parlament.

Susține că s-a conformat art. 6 alin. (2) din Legea despre statutul deputatului în Parlament, și la 05 ianuarie 2016 a notificat Biroul permanent al Parlamentului

Republicii Moldova despre schimbările survenite în activitatea deputatului în timpul exercitării mandatului, întru încetarea incompatibilității temporare cu funcția de deputat în Parlament. Totodată, prin cererea din 27 ianuarie 2016, adresată Ministrului Sănătății, a solicitat suspendarea contractului individual de muncă privind exercitarea funcției de director al CNAMUP.

Succesiv, invocă faptul că prin ordinul Ministrului Sănătății nr. 10PȘ1 din 28 ianuarie 2016, s-a suspendat contractul individual de muncă nr. 74 din 31 decembrie 2015, începând cu 29 ianuarie 2016.

În această ordine de idei consideră că a fost înlăturată incompatibilitatea temporară cu funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, fapt despre care a informat Biroul permanent al Parlamentului Republicii Moldova. În acest sens, Comisia juridică, numiri și imunități al Parlamentului Republicii Moldova a adoptat la 17 martie 2016 Raport asupra proiectului de hotărâre privind demisia unui deputat în Parlament nr.56 din 24 februarie 2016, în care a fost constatat că: „deputatul Boris Golovin nu se află în stare de incompatibilitate, deoarece din momentul numirii în funcția de director al CNAMUP nu a intrat efectiv în exercițiul funcției; și incompatibilitatea mandatului de deputat a fost soluționată din momentul suspendării contractului de muncă; prin urmare, Parlamentul este în imposibilitatea legată de a constata demisia de drept din funcția de deputat în Parlament a dlui Boris Golovin”.

Solicită anularea actului de constatare nr. 04/158 din 28 aprilie 2016 a Comisiei Naționale de Integritate prin care s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilităților de către Boris Golovin, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 25 octombrie 2016 (f.d.36) s-a admis Autoritatea Națională de Integritate (în continuare ANI) în calitate de succesor în drepturi a Comisiei Naționale de Integritate în cadrul cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de Boris Golovin împotriva Comisiei Naționale de Integritate cu privire la contestarea actului administrativ.

Prin hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 decembrie 2016 (f.d.43, 45-48 recto-verso) s-a admis cererea de chemare în judecată și s-a anulat actul de constatare nr. 04/158 din 28 aprilie 2016 a Comisiei Naționale de Integritate prin care a fost constatată încălcarea regimului juridic al incompatibilităților de către Boris Golovin, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, ca ilegal.

În susținerea soluției pronunțate, prima instanță a reținut că prevederile art. 28 din Legea despre statutul deputatului în Parlament admite suspendarea contractului individual de muncă în perioada de exercitare a mandatului de deputat.

La caz, instanța inferioară a conchis că nu există nici o normă legală care interzice deputatului în Parlamentul Republicii Moldova de a participa, în timpul exercitării mandatului de deputat, la concursuri pentru ocuparea oricărei funcții și eventual de a ocupa anumite funcții. Astfel, în speță nu există raționamente pentru a deosebi suspendarea funcției deținute anterior exercitării mandatului de deputat și suspendarea funcției legal obținute în timpul exercitării mandatului, or prevederile normei în speță reprezintă una din garanțiile fundamentale de exercitare a mandatului de deputat și asigurarea dreptului constituțional la muncă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017 (f.d. 75, 76-83) s-a admis apelul declarat de ANI, s-a casat hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 decembrie 2016 și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a respins, ca

neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de Boris Golovin împotriva Autorității Naționale de Integritate a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ.

În susținerea soluției pronunțate, instanța de apel a reținut că prima instanță eronat a considerat că de către Boris Golovin nu a avut loc o încălcare a regimului juridic al incompatibilităților, constatată de Comisia Națională de Integritate. Or, în sensul art. 5 din Legea nr. 39-XIII din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, persoana care a fost aleasă în funcția de deputat și se află în situația de incompatibilitate, până la expirarea termenului prevăzut de lege pentru încetarea situației de incompatibilitate, va opta între mandatul de deputat și funcția care generează incompatibilitatea, demisionând din una dintre funcții. Astfel, în termen de 30 de zile de la apariția incompatibilității, deputatul va demisiona din funcția incompatibilă cu mandatul și, viceversa, dacă deputatul decide să rămână în funcția anterioară, el urmează să demisioneze din funcția de deputat și să depună cererea de demisie.

Totodată, a remarcat că, prevederile art. 28 din Legea nominalizată se aplică în situația garantării unui loc de muncă anterior și nu în cazul unui nou loc de muncă dobândit în perioada exercitării mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Or, atât prevederile Legii despre statutul deputatului în Parlament în coroborate cu dispozițiile Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, garantează deputatului, după expirarea mandatului, locul de muncă anterior, și nu oferă dreptul de a suspenda contractul individual de muncă semnat în timpul exercitării mandatului de deputat.

În această ordine de idei, instanța de apel a conchis că Actul de constatare nr.04/158 din 28 aprilie 2016 emis de CNI este legal, deoarece suspendarea în timpul exercitării mandatului de deputat nu poate fi aplicată prin analogie atâta timp, cât este prevăzută expres demisia din funcția incompatibilă.

La 05 iulie 2017, reprezentantul lui Boris Golovin, avocatul Igor Pohilă a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, solicitând admiterea recursului și casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 decembrie 2016 (f.d. 90-93).

În motivarea recursului a reiterat motivele de fapt ale cauzei și a invocat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și a încălcat normele de drept material. În acest sens, decelează că în speță sunt aplicabile dispozițiile art. 28 din Legea despre statutul deputatului în Parlament, care statuează instituția suspendării contractului individual de muncă în perioada de exercitare a mandatului de deputat.

La caz, menționează că legislația în vigoare nu interzice deputatului în Parlament de a participa, în timpul exercitării mandatului, la concursuri pentru ocuparea oricărei funcții și eventual de a ocupa această funcție. Or, consecințele legale ale suspendării contractului de muncă *apriori* nu pot fi diferite deoarece ar crea o inegalitate între deputați în Parlament.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 19 octombrie 2017 (f.d. 106), recursul declarat de reprezentantul lui Boris Golovin, avocatul Igor Pohilă a fost considerat admisibil.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de

reprezentantul lui Boris Golovin, avocatul Igor Pohilă urmează a fi admis și casată decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017 și menținută hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 decembrie 2016, din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Articolul 16 din Legea contenciosului administrativ consemnează în alin. (1) că, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Dispozițiile articolului 24 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ prescriu că, instanța de contencios administrativ examinează cererea cu participarea reclamantului și pârîtului și/sau a reprezentanților acestora, în condițiile Codului de procedură civilă, cu unele excepții prevăzute de prezenta lege.

Potrivit art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Materialele cauzei atestă că, prin procesul-verbal nr. 04/77 din 11 noiembrie 2016, CNI a inițiat procedura de control a deputatului în Parlamentul Republicii Moldova, Boris Golovin, în scopul verificării respectării regimului juridic al incompatibilităților, iar cu titlu de consecință, prin actul de constatare nr. 04/158 adoptat de CNI la 28 aprilie 2016, s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilităților de către deputatul în Parlamentul Republicii Moldova, Boris Golovin (f.d. 16, 17, 18-23).

Din conținutul acestuia rezultă că, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 09 decembrie 2014 s-a validat mandatul lui Boris Golovin de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

Succesiv, în baza ordinului nr. 178 PȘ1 emis de Ministerul Sănătății al Republicii Moldova la 31 decembrie 2015, s-a numit Boris Golovin, învingător al concursului, în funcția de director al Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească (în continuare CNAMUP) cu dreptul primei semnături pe actele financiar-bancare începând cu 31 decembrie 2015 (f.d. 8).

În temeiul acestuia, la 31 decembrie 2015, între Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, în calitate de angajator și Boris Golovin a fost încheiat contractul individual de muncă nr. 74 (f.d. 9-10).

Se evidențiază faptul că, prin notificarea din 05 ianuarie 2016, deputatul Boris

Golovin a adus la cunoștință Președintelui Parlamentului Republicii Moldova despre intervenirea situației de incompatibilitate temporară cu funcția de deputat în Parlament și că va informa suplimentar, în termenii stabiliți de legislație, despre decizia finală privind locul permanent de lucru (f.d. 11).

Astfel, Colegiul constată că, în legătură cu intervenirea situației de incompatibilitate, prin ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 10 PȘ1 emis la 28 ianuarie 2016 s-a suspendat contractul individual de muncă nr. 74 din 31 decembrie 2015 a lui Boris Golovin, director al IMSP CNAMUP, începând cu 29 ianuarie 2016, pe perioada exercitării mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova (f.d. 13).

Ulterior, prin scrisoarea B.G. nr. 5 din 29 ianuarie 2016, Boris Golovin a adus la cunoștință Președintelui Parlamentului Republicii Moldova că incompatibilitatea funcției de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, apărută în urma numirii sale în funcția de director al IMSP CNAMUP, a dispărut în urma suspendării contractului individual de muncă prin ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 10 PȘ1 emis la 28 ianuarie 2016 (f.d. 14).

Primordial, instanța de recurs consideră necesar de a învedera că conținutul Raportului CJ-6 nr. 58 din 17 martie 2016 întocmit de către Comisia juridică, numiri și imunități asupra proiectului Hotărârii cu privire la demisia unui deputat (f.d. 15) vădește că, Comisia juridică a constatat că la momentul actual deputatul Boris Golovin nu se află în stare de incompatibilitate, deoarece din momentul numirii sale în funcția director al IMSP CNAMUP, nu a intrat efectiv în exercițiul funcției și a suspendat contractul de muncă. Prin urmare, Parlamentul este în imposibilitate legală de a constata demisia de drept a funcției de deputat în Parlamentul Republicii Moldova a deputatului Boris Golovin.

Verificând legalitatea deciziei instanței de apel prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul constată că actul judecătoresc recurat a fost emis cu încălcarea normelor de drept material și procedural, manifestată prin interpretarea în mod eronat a legii, aplicarea eronată a analogiei legii sau analogia dreptului și cu apreciere arbitrară și eronată a suportului probator administrat.

La caz, instanța de recurs consideră oportun de a reitera că legiuitorul a acordat efect devolutiv apelului, care are ca efect specific transmiterea dreptului de a judeca pricina, în principiu integral, sub toate aspectele de fapt și de drept, de la instanța inferioară la instanța de grad superior. În consecință, caracterul devolutiv al apelului presupune posibilitatea părților de a supune judecării în apel litigiul dintre ele, în ansamblul său, cu toate problemele de fapt și de drept ce au fost ridicate în primă instanță.

Astfel, efectul devolutiv al apelului presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel, efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță și din acest motiv instanța de apel, nu poate fi pusă în situația de a soluționa cereri care nu au fost formulate în fața primei instanțe, adică cereri absolut noi prin care să se invoce pretenții noi.

În acest sens, analizând memoriul deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, care a în final a format poziția instanței de apel cu privire la soluția adoptată, Colegiul conchide că din memoriul acesteia nu se certifică în mod clar substanța și legalitatea hotărârii judecătorești pronunțate de instanța de apel.

Or, în conformitate cu dispozițiile art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multor aspecte, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În conformitate cu prevederile art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

La rândul său, alin. (1) al art. 240 din Codul de procedură civilă prescrie că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Conform prevederilor art. 241 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. Hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin.(5), hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia. În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al grefierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței. În partea descriptivă se indică succint pretențiile reclamantului, obiecțiile pârâtului și explicațiile celorlalți participanți la proces. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii. În cazul în care instanța judecătorească stabilește modul și termenul de executare a hotărârii, dispune executarea ei imediată sau ia măsuri pentru asigurarea executării, în dispozitiv se face o mențiune în acest sens.

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

Colegiul menționează că, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva

coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Instanța de recurs consemnează că, Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

La caz, din memoriul expus în decizia supusă examenului legalității, Colegiul distinge faptul că instanța de apel și-a format poziția asupra diferendului prin aplicarea unei legi abrogate și/sau declarate neconstituționale și a unor norme inexistente.

Astfel, se desprinde că § 29 al deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017 conține o formulare contradictorie, precum că „potrivit prevederilor art. 5 din Legea nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament: 1) Deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art. 2 va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat. 2) în cazul în care deputatul se află în unul din cazurile de incompatibilitate și nu a depus, în termenul menționat la alin. fi), cererea de demisie din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat, după expirarea acestui termen este suspendat de drept din funcția incompatibilă” (f.d. 80-81).

La acest capitol, instanța de recurs consideră că este reprehensibilă poziția instanței de apel de a soluționa examenul legalității actului administrativ prin aplicarea unei legi abrogate și/sau declarate neconstituționale. Or, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 24 iunie 2015 „pentru interpretarea articolelor 69 alin. (2), 70 alin (1), 99 și 100 din Constituția Republicii Moldova (incompatibilitățile deputaților), s-a declarat neconstituțional alineatul (2) al articolului 5 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, în redacția: „în cazul în care deputatul se află în unul din cazurile de incompatibilitate și nu a depus, în termenul menționat la alin.(1), cererea de demisie din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat, după expirarea acestui termen este suspendat de drept din funcția incompatibilă”.

Succesiv, din ipoteza relevată supra, Colegiul deduce că, în speță, soluția instanței de apel cuprinde formulării ambigui și interpretare eronată a normelor de drept material ce guvernează raportul litigios.

Astfel, urmează a se reitiera că, scopul primordial al instituției contenciosului administrativ, prestabilit de legiuitor, presupune contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept.

Pentru contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice și apărarea drepturilor persoanei în spiritul contenciosului administrativ, instanțele de judecată urmează să determine corect legile care urmează a fi aplicate.

Prin urmare, controlul legalității actului administrativ evocă cerința ca acesta să se conformeze ierarhiei normelor juridice existente, or, toate acțiunile care compun administrația ca activitate și toate formele de organizare a sistemului prin care sunt îndeplinite aceste acțiuni trebuie să se întemeieze pe lege.

În condițiile speței, pentru soluționarea justă a discrepantei, Colegiul consideră necesar de a decela că sensul semantic al noțiunii de incompatibilitate constă în interdicția prevăzută de lege de a cumula două funcții, în vederea asigurării independenței de acțiune a persoanei ce ocupă o funcție publică, a evitării concentrării de către una și aceeași persoană a unor prerogative excesive, precum și a ocrotirii integrității profesionale și morale a acesteia (§ 34, hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 24 iunie 2015 „pentru interpretarea articolelor 69 alin. (2), 70 alin (1), 99 și 100 din Constituția Republicii Moldova (incompatibilitățile deputaților)).

Astfel, Curtea a reținut că incompatibilitatea se instituie din momentul dobândirii funcției și presupune o perioadă de timp în decursul căreia titularul funcției este obligat să aleagă între prima funcție și cea nouă. Incompatibilitatea nu constituie doar o măsură de protecție a funcției, în considerarea căreia a fost instituită, dar și a acelor cu care această funcție devine incompatibilă, împiedicând cumularea acestora. În acest sens, Curtea relevă că stabilirea expresă a incompatibilităților pentru funcția de deputat are ca fundament raționamentul că deputatul trebuie să fie nu numai independent de orice influențe, dar și să se abțină de la exercitarea unor funcții sau de la desfășurarea unor activități, care, prin natura lor, ar fi în contradicție cu mandatul său reprezentativ sau care l-ar împiedica în exercitarea acestuia (§ 34, 35, 36, 37).

În acest sens, art. 3 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament consemnează că, mandatul de deputat este incompatibil cu: a) funcția de Președinte al Republicii Moldova; b) funcția de membru al Guvernului; c) funcția de Avocat al Poporului, de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului; c¹) funcția de ales local; d) exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat străin sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului.

Succesiv, art. 5 alin. (1) din aceeași Lege prescrie că, deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.3 va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat.

Distinct regulilor descrise supra, art. 28 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament statuează în alineatul (1) și (2) că, în perioada de exercitare a mandatului de deputat, contractul de muncă se suspendă. După expirarea mandatului, deputatului i se garantează locul de muncă (serviciu) anterior, iar în lipsa acestuia (în caz de lichidare a unității, de reorganizare a ei, de reducere a statului de personal etc.) i se acordă un loc de muncă (serviciu) echivalent la aceeași unitate sau la alta, cu consimțământul lui.

Astfel, se deduce că, instanța de apel constatând neaplicabilitatea în speță a art.28 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, a interpretat în mod eronat legea, or, o normă trebuie interpretată în sensul

în care permite aplicarea ei, și nu în sensul în care se exclude aplicarea ei (*actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat*).

La caz, Curtea Constituțională a distins că situația de incompatibilitate pentru deputații aflați în exercițiul funcției și care ulterior optează pentru o altă funcție va apărea din momentul intrării în *exercițiul celeilalte funcții* (§ 77, hotărârea nr. 21 din 24 iunie 2015 „pentru interpretarea articolelor 69 alin. (2), 70 alin (1), 99 și 100 din Constituția Republicii Moldova (incompatibilitățile deputaților)).

În premisa expusă, apariția situației de incompatibilitate este condiționată de două elemente cumulative: 1) deputatul să se afle în exercițiul funcției de deputat; și 2) în timpul exercitării funcției de deputat să intre în exercițiul altei funcții, incompatibile cu aceasta, pentru care optează.

În această ordine de idei, Colegiul atestă că, deși, instanța de apel a constatat că situația de incompatibilitate pentru deputații aflați în exercițiul funcției și care ulterior optează pentru o altă funcție apare din momentul intrării în exercițiul celeilalte funcții, nu a aplicat această regulă.

La acest capitol, este oportun de a sublinia că, o circumstanță importantă pentru soluționarea justă a speței este de a stabili momentul suspendării contractului individual de muncă nr. 74 din 31 decembrie 2015 a lui Boris Golovin, director al IMSP CNAMUP și respectiv de a sesiza dacă Boris Golovin, fiind în exercițiul funcției de deputat, a intrat efectiv în exercițiul altei funcții incompatibile cu această funcție.

Continuând șirul logic al circumstanțelor expuse, instanța de recurs notează că, conform ordinului Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 10 PȘ1 emis la 28 ianuarie 2016, contractul individual de muncă nr. 74 din 31 decembrie 2015 a lui Boris Golovin, director al IMSP CNAMUP, s-a suspendat începând cu 29 ianuarie 2016, pe perioada exercitării mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova (f.d. 13).

Succesiv, prin notificarea din 05 ianuarie 2016, Boris Golovin a comunicat Președintelui Parlamentului Republicii Moldova despre intervenirea situației de incompatibilitate temporară cu funcția sa de deputat în Parlamentul Republicii Moldova (f.d. 11), iar, ulterior, prin scrisoarea B.G. nr. 5 din 29 ianuarie 2016, a adus la cunoștință că incompatibilitatea funcției de deputat în Parlamentul Republicii Moldova a dispărut în urma suspendării contractului individual de muncă prin ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 10 PȘ1 emis la 28 ianuarie 2016 (f.d.14).

Astfel, cumulul suportului probator administrat relevă că, Boris Golovin, fiind în exercițiul funcției de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, nu a intrat în exercițiul funcției de director al IMSP CNAMUP, circumstanță confirmată inclusiv și prin Raportul CJ-6 nr. 58 din 17 martie 2016 întocmit de către Comisia juridică, numiri și imunități asupra proiectului Hotărârii cu privire la demisia unui deputat (f.d.15). În acest sens, Comisia juridică a constatat că deputatul Boris Golovin nu se află în stare de incompatibilitate, deoarece din momentul numirii sale în funcția de director al IMSP CNAMUP, nu a intrat efectiv în exercițiul acestei funcții și a suspendat contractul individual de muncă.

Cu titlu de consecință, Colegiul conchide că în speță, nu sunt întrunite condițiile cumulative pentru apariția situației de incompatibilitate a deputatului aflat în exercițiul funcției, or, Boris Golovin, fiind în exercițiul funcției de deputat în

Parlamentul Republicii Moldova, nu a intrat efectiv în exercițiul funcției de director al IMSP CNAMUP, pentru care a optat ulterior validării mandatului de deputat.

Mai mult decât atât, instanța de recurs decelează că, Boris Golovin s-a conformat regulilor prestabilite de art. 6 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament și, la apariția situației de incompatibilitate, a notificat Președintele Parlamentului Republicii Moldova despre situația de incompatibilitate temporară cu funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova (f.d. 11), iar prin scrisoarea B.G. nr. 5 din 29 ianuarie 2016, a informat despre înlăturarea situației de incompatibilitate, prin suspendarea contractului individual de muncă (f.d. 14).

Așadar, coroborând circumstanțelor constatate și expuse supra, Colegiul ajunge la concluzia că memoriul deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017 nu certifică în mod clar substanța și legalitatea hotărârii judecătorești pronunțate, deoarece se bazează pe texte de lege inexistente și pe neelucidarea tuturor circumstanțelor relevante speței, criteriu care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, inclusiv temeiurilor și pretențiilor care au generat apariția litigiu și determinarea legii care urmează a fi aplicată.

La acest capitol, instanța de recurs evidențiază că motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie. Obligatorietatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului echitabil, exigență a art. 239 din Codul de procedură civilă și art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, îndeplinirea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (*Boldea împotriva României* din 15 februarie 2007, paragraful 29; *Van den Hurk împotriva Olandei* din 19 aprilie 1994, paragraful 61). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (*Boldea împotriva României* din 15 februarie 2007, paragraful 29; *Helle împotriva Finlandei* din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari împotriva Finlandei*).

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 din CEDO (*Hiro Balani vs. Spania*).

CtEDO în practica sa constantă a menționat că, dreptul la un proces echitabil, garantat de art.6 §1 din Convenție, include printre altele dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le consideră pertinente pentru cauza lor. Întrucât Convenția nu are drept scop garantarea unor drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (*Artico împotriva Italiei*), acest drept nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt în mod real ascultate, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, art. 6 implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța (*Perez împotriva Franței, Van der Hurk împotriva Olandei*).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, punând în pericol dreptul la un proces echitabil (*Kaufland împotriva Belgiei*).

Instanța de recurs notează că, nemotivarea unei hotărâri judecătorești echivalează practic cu soluționarea procesului fără a intra în fondul acțiunii, fapt ce justifică casarea actului de dispoziție recurat, cu trimiterea cauzei spre rejudicare.

Prin urmare, conținutul hotărârii judecătorești trebuie să cuprindă examinarea chestiunilor în fapt și în drept, dispozițiile legale aplicabile raportului juridic dedus judecății, care în final au format convingerea instanței cu privire la soluția pronunțată. Astfel, instanța asigurând securitatea juridică ce garantează previzibilitatea atât a conținutului regulii de drept cât și a aplicării sale.

În speță, este evident că constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe norme legale care guvernează raportul litigios și pe suportul probator administrat în cadrul cercetării judecătorești, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise.

Cu titlu de consecință, ținând cont de memoriul expus supra, Colegiul apreciază ca fiind juste concluziile primei instanțe privind ilegalitatea actului administrativ supus examenului legalității, și anume actul de constatare nr. 04/158 din 28 aprilie 2016 adoptat de Comisia Națională de Integritate, prin care s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilităților de către deputatul în Parlamentul Republicii Moldova, Boris Golovin, și ca consecință necesitatea anulării acestuia.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, argumentele invocate de Boris Golovin și reprezentantul acestuia, avocatul Igor Pohilă și-au găsit confirmare, iar instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia admiterii recursului declarat de reprezentantul lui Boris Golovin, avocatul Igor Pohilă, casării integrale a deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017 și menținerii hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, din 26 decembrie 2016.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă,

d e c i d e

Se admite recursul declarat de reprezentantul lui Boris Golovin, avocatul Igor Pohilă.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Boris Golovin împotriva Autorității Naționale de Integritate a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, din 26 decembrie 2016.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu